

Deze Nota van antwoorden geeft een reactie op de zienswijzen die naar voren zijn gebracht op de ontwerpbesluiten van de vergunningen bekend onder kenmerken V-69188 & V-72186 van 14 augustus 2025 voor de winning vanaf het platform F06-A en het voorkomen F06-IJssel. Per onderwerp wordt gereageerd op verschillende onderdelen van de ingebrachte zienswijze.

Zienswijze beantwoording

Nr.		
	Zienswijze (Belang)	Indiener geeft aan dat er vanuit het Verdrag van Aarhus een belang is voor Scientist Rebellion (hierna: SR) omdat de in het verdrag genoemde drempelwaarden worden overschreden. De indiener geeft verder aan dat de tekst in de kennisgeving hierover suggestief is, volgens indiener is dit in strijd met artikel 3:12 van de Awb.
1	Antwoord	De procedure is uitgevoerd volgens afdeling 3.4 Awb (uniforme openbare voorbereidingsprocedure). De kennisgeving is conform artikel 3:12, tweede lid, Awb gepubliceerd, waarbij eenieder in de gelegenheid is gesteld een zienswijze in te dienen. In de eerste alinea van de kennisgeving is aangegeven dat 'iedereen kan reageren door een zienswijze in te dienen'. Verder is vermeld dat de zienswijze kan ingaan op alle onderdelen van de ontwerpbesluiten. In dit kader is aangegeven dat benoemd kan worden dat belangen over het hoofd zijn gezien en wordt gevraagd een toelichting te geven over het belang waar de indiener wordt geraakt. In de kennisgeving staat 'kunt u ingaan' en 'hierbij kunt u denken aan' om wat suggesties te bieden bij het indienen van een zienswijze. Er is dan ook geen sprake van strijd met artikel 3:12 Awb. De procedure biedt dus voldoende formele grondslag en is niet in strijd met de vereisten van het Aarhus-verdrag. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Klimaat-recht)	Indiener benoemt dat in het kader van artikel 94 van de Grondwet en artikel 27 van het Verdrag van Wenen (VCLT) inzake het verdragenrecht het niet is toegestaan om in strijd met internationaal recht te besluiten, ongeacht rechtsgronden van Nederlandse bodem met inbegrip van winningsvergunningen. In het kader van artikel 26 van het VCLT dient de overheid zich in tegengestelde richting te bewegen en moeten eerst alle internationale klimaatverplichtingen vervuld worden voordat speelruimte kan ontstaan voor afwegingen als deze instemmingsbesluiten. Die speelruimte ontstaat hooguit door inplanning van afdoende compensatie voor klimaatverandering en dit is volgens indiener niet aan de orde in Nederland.
2	Antwoord	Nederland onderschrijft het belang van naleving van internationale klimaatverplichtingen en werkt via nationale wetgeving, zoals de Klimaatwet, aan de uitvoering daarvan. Het ontwerp-Klimaatplan 2025-2035 gaat in op de laatste wetenschappelijke inzichten over klimaatverandering. Dit Klimaatplan laat zien hoe Nederland op koers kan komen om in 2050 klimaatneutraal te worden. De focus van het plan ligt op wat we samen de komende tien jaar gaan doen om dit te bereiken. De internationale klimaatverdragen, waaronder het Akkoord van Parijs, verplichten staten tot het nemen van maatregelen, maar staten mogen zelf bepalen hoe zij dat doen. Die verplichtingen betekenen daarom niet dat

		specifieke besluiten op grond van de Mijnbouwwet- en regelgeving en de Omgevingswet- en regelgeving zouden zijn verboden. Binnen die kaders beschikt Nederland over beleidsruimte om besluiten te nemen.¹ De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Nalatig Nederland -1)	Indiener beschrijft het volgende: "Nederland streeft volgens de Klimaatwet naar 55% vermindering van broeikasgassen [in 2030]. KEV 2024 (Klimaat- en energieverkenning) maakt zonneklaar dat dit niet gehaald zou worden. In reactie hierop riepen de Raad van State en het College voor de Rechten van de Mens op tot versnelling. Toch reageerde de politiek schouderophalend en toont KEV 2025 hetzelfde resultaat, en documenteert bovendien vele voorbeelden van teruggedraaid beleid ter voorbereiding op een emissieloze en minder afhankelijke toekomst, alsof de consensus over urgentie niet voor ons land zou gelden. Kennelijk is het streven naar snelle afkoppeling van fossiele energie losgelaten en wordt nog enkel naar Europese normen gekeken. Het niet langer nastreven (en zelfs weerstreven) van 55% emissiereductie overtreedt de Klimaatwet."
3	Antwoord	Nederland levert als EU lidstaat mitigatie-inspanningen om bij te dragen aan het realiseren van het temperatuurdoel van het Akkoord van Parijs. Binnen de EU wordt de emissieruimte begrensd via het ETS (Europese emissiehandelsstelsel), de ESR (Effort Sharing Regulation) en de LULUCF (Land-Use, Land-Use Change and Forestry- (LULUCF)-verordening, die gezamenlijk emissiebudgetten vaststellen voor verschillende sectoren tot 2030. Daarnaast heeft het Europees Parlement en de Europese ministers voor klimaat een voorlopig akkoord bereikt voor een bindend klimaatdoel voor 2040 van 90% vermindering vergeleken met 1990. Het kabinet onderschrijft het belang van het halen van de klimaatdoelen en werkt voortdurend aan versterking en versnelling van het klimaatbeleid. De Klimaat- en Energieverkenningen (KEV) geven jaarlijks de meest actuele inschatting van de verwachte emissiereducties. Deze cijfers vormen input voor nieuw beleid en aanvullende maatregelen, waarmee wordt gestuurd op het behalen van de wettelijke doelstelling van 55% reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Nalatig Nederland -2)	Indiener beschrijft het volgende: "Verder riep het College voor de Rechten van de Mens ook op tot het vaststellen van een koolstofbudget om aan de mensenrechten te voldoen. Ook hieraan is tot op heden geen gehoor gegeven. Een streefwaarde ver in de toekomst, maar ook een jaarlijks bijgesteld doel om daar op uit te komen bieden niet de garantie dat een budget wordt aangehouden, en is dus niet equivalent aan een koolstofbudget. Die garantie is nodig om het onderliggende fysieke probleem van klimaatopwarming aan banden te leggen, dat is waarom IPCC en EHRM juist hierop hameren."

¹ Zie bijvoorbeeld Rb. Den Haag: [ECLI:NL:RBDHA:2024:5519](#), [Rechtbank Den Haag, SGR 22/3984](#), [SGR 22/4338](#), [SGR 22/4355](#), [SGR 22/4357](#), [SGR 22/4359](#), [SGR 22/4449](#), [SGR 22/4450](#), [SGR 22/4451](#), [SGR 22/4454](#), [SGR 22/4566](#), [SGR 22/4567](#), [SGR 22/4578](#), [SGR 22/4579](#), [SGR 22/5006](#) en [SGR 22/5007](#), r.o. 7.6-7.11.

4	Antwoord	Omdat de Europese kaders ETS, ESR en LULUCF-verordening de beschikbare emissieruimte al bepalen, ziet het kabinet geen meerwaarde in het invoeren van een aanvullend nationaal koolstofbudget. Nederland blijft zich inzetten om zijn klimaatverplichtingen na te komen en werkt daarbij aan een samenhangende aanpak die recht doet aan zowel nationale als internationale verplichtingen. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Nalatig Nederland -3)	Indiener beschrijft het volgende: "Nederland vervult dus haar verplichtingen ten aanzien van het tegengaan van klimaatverandering maar ten dele. Algemeen gaat het hier om het terugdringen van de globale opwarming, en het daarin deelnemen voor het aan ons land toekomende deel. Dit is een glijdende schaal, maar met heldere minimumvereisten. Zodra het minimum zeker is gesteld, is Nederland niet langer nalatig. Pas als de minima worden overschreven ontstaat een mogelijkheid om extra klimaatbelastende besluiten te nemen en daarbij de overschrijding eenmalig te benutten voor klimaatschadelijke zaken zoals winning. Op dit moment is er geen zekerheid, en dus ook geen speelruimte."
5	Antwoord	De minister verwijst naar de voorgaande reacties.
	Zienswijze (Nodeloze vergunning-1)	Indiener beschrijft het volgende: "Het Production Gap Report 2025 laat zien dat het politieke sentiment: 'we hebben nog gas nodig' vertaalt in meer dan dubbel de acceptabele emissies. De international Energy Agency (IEA) geeft in haar 2023 update op de Net Zero Roadmap aan dat er geen nieuwe fossiele projecten meer nodig zijn naast de reeds begonnen fossiele winningsprojecten, net als de IPCC deed in AR6 SPM, B.7. Ook F06-IJssel is niet nodig. (...) Hieruit volgt dat extra fossiele projecten, waaronder het hier besproken project F06-IJssel, bijdragen aan een risico dat wereldwijde emissies de aarde te zeer opwarmen. Dit zijn de risico's die volgens de Klimaseniorinnen-zaak van de EHRM op 9 april 2024 vermeden moeten worden in het kader van de mensenrechten. Een vergunning voor een dergelijk project kan dus niet zondermeer worden afgegeven als business als usual of, zoals we het in Nederland noemen, rechtszekerheid onder de Mijnbouwwet. In haar uitspraak E-18/24 van 21 mei 2025 droeg de European Free Trade Association (EFTA) Court aan rechtbanken op om geen politieke speelruimte aan de overheid te laten om verplichtingen van Directive 2011/92/EU te omzeilen met nationale wetgeving zoals artikelen 9 en 36 van de Mijnbouwwet. Dit is in lijn met artikel 26 en 27 van het VCLT en artikel 94 van de Grondwet."
6	Antwoord	Het kabinet zet in op besparing en de ontwikkeling van duurzame energie. Gas zal echter, als transitiebrandstof, de komende jaren noodzakelijk blijven. Aardgas speelt nog een belangrijke rol in de Nederlandse energiehuishouding. In 2023 was het aardgasverbruik circa 30 miljard m³. Dat is circa 36% van het primaire energieverbruik in Nederland. Het kabinet kijkt hoe de afhankelijkheid van gas afgebouwd kan worden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat Nederlandse gaswinning onder het niveau van de binnenlandse aardgasvraag blijft. Uit het jaarverslag 2023 "Delfstoffen en Aardwarmte" blijkt dat de hoeveelheid in Nederland geproduceerd aardgas de aardgasvraag in de periode tot en met

		2048 niet overschrijdt (Kamerstukken II, 2023/24, 36410-XIII, nr. 99).² Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Door het gas in Nederland te winnen zijn we minder afhankelijk van import van aardgas uit andere landen. Gaswinning in Nederland draagt daarmee bij aan energieleveringszekerheid. Dit is onder andere toegelicht in de brief aan de Tweede Kamer van 30 maart 2020 (Kamerstukken II 2019/20, 32813, nr. 486)³ en in de brief van 20 januari 2023 (Kamerstukken II, 2022/23, 32849, nr. 214).⁴ Zoals uit het voorgaande volgt is aardgas in de transitie naar duurzame energie nog steeds nodig en is dit een onderdeel van het klimaatbeleid (Kamerstukken II, 2022/23, 33529, nr. 1116).⁵ In het Noordzeeakkoord⁶ is de gaswinning op de Noordzee nadrukkelijk geplaatst in het kader van realiseren van de doelstellingen van het Akkoord van Parijs. Gekozen wordt voor een gestage afbouw, waarbij gas wordt gewonnen zolang en in zoverre gas nog nodig is, en alleen waar dit veilig kan. Dit kan enkele decennia duren. Om aan Europese afspraken over beperking van CO₂-uitstoot te voldoen, werkt het kabinet langs twee wegen aan de decarbonisatie van het huidige gassysteem. Allereerst door het terugbrengen van de energievraag door middel van besparing. Ten tweede door aardgas, waar dit technisch en economisch haalbaar is, te vervangen door alternatieven zoals waterstof, elektriciteit en warmtelevering via een warmtenet. Voor de resterende gasvraag zet het kabinet in op het geleidelijk vervangen van aardgas door CO₂-vrije gassen als 'groen gas' en 'groene waterstof'. Het kabinet geeft in de overgangsfase van fossiele naar andere energiedragers de voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden op land en zee, boven import van aardgas. Dit is beter voor het klimaat, de werkgelegenheid, de economie en het behoud van kennis van de diepe ondergrond en de nog aanwezige gasinfrastructuur. Tevens remt productie in eigen land de toename van afhankelijkheid van import uit andere landen. Op 23 april 2025 hebben het kabinet, Energie Beheer Nederland (EBN) en branchevereniging Element NL een gezamenlijk akkoord gesloten om het resterende (potentiële) aardgas op de Noordzee verantwoord te winnen (het 'Sectorakkoord gaswinning in de energietransitie'). Met dit akkoord wordt ingezet op efficiëntere gaswinning uit gasvelden op de Noordzee. Hoewel we steeds minder gas verbruiken, is het gas uit de Noordzee voorlopig nog nodig voor onze energievoorziening. Dit maakt Nederland minder afhankelijk van andere landen en heeft minder impact op het klimaat dan geïmporteerd gas. In het Sectorakkoord wordt ingezet op het stimuleren van nieuwe investeringen in opsporing en winning van gas uit de Nederlandse kleine velden op de Noordzee, om de import afhankelijkheid zo
--	--	---

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36410-XIII-99.html>

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32813-486.html>

⁴ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32849-214.html>

⁵ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-1116.html>

⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-99d46f4b-1d45-49cd-a979-2ce8bf737e22/pdf>

		beperkt mogelijk te houden en de voorzieningszekerheid te bevorderen. Dit is ook in lijn met het regeerprogramma⁷ waarin het kabinet heeft aangegeven in te zetten op de opschaling van de gaswinning op de Noordzee. Bovendien is de nieuwe gaswinning nodig om de daling van de productie in ons land te verminderen (zie hiervoor bijvoorbeeld figuur 1.7 op pagina 4 van de EBN publicatie: Staat van de sector, 24 februari 2025).⁸ Dit wordt bevestigd in het recente rapport van IEA: The Implications of Oil and Gas Field Decline Rate (September 2025)⁹ waarin wordt aangegeven dat 90% van de (wereldwijde) investeringen die gedaan zijn sinds 2019 nodig waren om de olie- en gasproductie op peil te houden. Zolang de vraag naar olie en gas bestaat zijn investeringen nodig om het aanbod stabiel te houden. Zonder verdere investeringen in olie- en gasvelden zal de productie steeds meer geconcentreerd raken bij OPEC-landen en Rusland. Hun aandeel in de wereldwijde olieproductie zou stijgen van 43% nu, naar 53% in 2035 en zelfs meer dan 65% in 2050. Dit kan gevolgen hebben voor de energiezekerheid, vooral als deze landen hun productie of export beperken. In het algemeen geldt dat eigen productie niet leidt tot verbruik van meer gas en daarmee extra CO₂-emissies uit eindgebruik van het gewonnen product (hierna: scope-3 emissies), maar tot minder import van gas. Daarbij is de CO₂-uitstoot van de winning en transport van gas dat wordt gewonnen uit Nederlandse kleine velden enkele malen lager dan de uitstoot van geïmporteerd aardgas. Bij F06-IJssel is niet alleen sprake van gaswinning maar ook van oliewinning. Oliewinning is op basis van de Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012 van nationaal belang, om welke reden ook een strategische voorraad wordt aangehouden.¹⁰ Ontwikkelingen zoals F06-IJssel dragen bij aan het langer in stand houden van de benodigde olie- en gas infrastructuur op de Noordzee die ook weer essentieel is voor de ontwikkeling van nieuwe gasprojecten maar ook voor de opslag van CO₂. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Maximale opwarming)	Indiener beschrijft het volgende: "Het Akkoord van Parijs verlangt een maximale opwarming van 1.5 °C, als gevolg van de beste en meest recente wetenschappelijke inzichten, en daarvan met name de IPCC-rapporten. Deze interpretatie

⁷ Regeerprogramma kabinet Schoof-I: Regeerprogramma; uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet, 13 september 2024

⁸ <https://www.ebn.nl/wp-content/uploads/2025/02/20250119-rapportage-Staat-van-de-Sector-final.pdf>

⁹ <https://iea.blob.core.windows.net/assets/0edbecab-acf7-4701-bcb4-3fa9927787fa/TheImplicationsofOilandGasFieldDeclineRates.pdf>

¹⁰ De Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012 verplicht Nederland om strategische olievoorraden aan te houden, zodat de brandstofvoorziening verzekerd blijft bij een internationale crisis of leveringsstoring. De uitvoering ligt bij het COVA (Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten). Het gaat om de uitvoering van een Europese verplichting die voortvloeit uit de EU-richtlijn 2009/119/EG en IEA-verdrag (90 dagen voorraadverplichting voor energiezekerheid bij crises). De financiering vindt plaats via een heffing op olie-importeurs en raffinaderijen.

		is vastgesteld door de ICJ op 23 juli 2025, dus voorafgaand aan dit conceptbesluit en zeker voorafgaand aan het uiteindelijke besluit. In het AR6-rapport, ook in de Summary for Policy Makers die door Nederland is ondertekend, stelt de IPCC dat beleid om aan deze verplichting te voldoen moet worden vastgesteld voor 2025. Dit heeft Nederland nagelaten, blijkens mijn navraag hierover bij het Planbureau voor de Leefomgeving. Dit houdt in dat Nederland alle zeilen moet bijzetten wil ze dat verplichte doel alsnog halen. Er is beslist geen ruimte voor nieuwe fossiele projecten, zeker niet omdat ze volgens de IEA en de IPCC nodeloos en zelfs riskant zijn. Een andere plek waar de 1.5 °C tot norm is verheven is in de Klimaseniorinnen uitspraak. Via artikel 32 van het EVRM is deze uitspraak gezaghebbend en via artikel 1 van het EVRM behoort ze verzekerd te worden door de Nederlandse wetgeving, en wel met directe werking. Ook langs deze ruimte ontbreekt het Nederland aan speelruimte om een nieuw fossiel project goed te keuren.”
7	Antwoord	De internationale klimaatverdragen, waaronder het Akkoord van Parijs, verplichten staten tot het nemen van maatregelen, maar staten mogen zelf bepalen hoe zij dat doen. De internationale klimaatverdragen, waaronder het Akkoord van Parijs, verplichten staten tot het nemen van maatregelen, maar staten mogen zelf bepalen hoe zij dat doen. Die verplichtingen betekenen daarom niet dat specifieke besluiten op grond van de Mijnbouwwet- en regelgeving en de Omgevingswet- en regelgeving zouden zijn verboden. Ten aanzien van de overwegingen met betrekking tot het klimaat geldt dat gaswinning uit kleine velden de komende jaren noodzakelijk blijft. Aardgas blijft immers – ook binnen de (internationale) klimaatdoelstellingen – voorsnog een belangrijke energiebron. Daarbij is voorts van belang dat in Nederland gewonnen aardgas van de fossiele brandstoffen de minste CO₂-uitstoot veroorzaakt. Dit is ook vaste rechtspraak van de Afdeling.^[1] Het wordt erkend dat de Staat verantwoordelijk blijft voor de naleving van internationale verplichtingen. Het terugdringen van de CO₂-emissie kan op verschillende wijzen plaatsvinden. Niet is voorgeschreven dat het alleen kan door het niet meer gebruiken van fossiele brandstoffen.¹¹ Daarom wordt gezocht naar een samenstel van maatregelen om te voldoen aan het tegengaan van de opwarming van de aarde, maar ook in het kunnen voorzien in voldoende elektriciteit en gas voor de maatschappij.¹² De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Emissie-budget)	De indiener beschrijft het volgende: “Dezelfde Klimaseniorinnen uitspraak verlangt in §550 dat Nederland een nationaal koolstof- of emissiebudget vaststelt, en erop reguleert om daarmee de globale opwarming tot 1.5 °C te helpen

¹¹ Ook uit de Urgenda-rechtspraak volgt dit niet. De Urgenda-rechtspraak van de burgerlijke rechter houdt een algemene opdracht in om de emissie van broeikasgassen te beperken. Die opdracht staat niet in de weg aan gaswinning (vgl. AbRvS 30 maart 2022, ECLI:NL:RVS:2022:941, ro. 24 e.v.).

¹² Zie ook: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2022:941>, ro. 24 e.v..

		maximaliseren. De uitzonderingen op deze plicht in §551 zijn op ons land niet toepasbaar. Zolang niet is voldaan aan de eis van een emissiebudget kan niet worden verdedigd dat Nederland nieuwe fossiele projecten goedkeurt. Merk op dat een momentopname zich niet kan meten met een emissiebudget. Een koolstof- of emissiebudget beperkt de cumulatieve emissies, en sluit daarmee rechtstreeks aan bij de cumulatieve uitwerking van die emissies in de vorm van klimaatopwarming. Een momentopname daarentegen, gaat enkel over een momentopname, ongeacht wat daarvoor of daarna gebeurt. Er is dus veel meer terzake relevante informatie te vinden in een budget dan in een mijlpaal. Hierdoor is het ook beter mogelijk om projecties te maken op basis van meetgegevens, er gaat immers geen informatie verloren over de vele jaren voorafgaand aan het streefmoment.”
8	Antwoord	Zoals reeds naar voren is gebracht bij de reactie op zienswijze 4, bepalen de Europese kaders ETS, ESR en LULUCF-verordening de beschikbare emissieruimte. Het kabinet ziet dan ook geen meerwaarde in het invoeren van een aanvullend nationaal koolstofbudget. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
	Zienswijze (Scope 3 emissies)	De indiener beschrijft het volgende: “De documentatie van dit project mist een specificatie van de scope 3 emissies. In haar uitspraak E-18/24 van 21 mei 2025 stelde de EFTA court dat deze informatie dient te worden meegenomen bij de beoordeling van nieuwe projecten. Dit gaat vooraf aan uw conceptbesluitvorming op 14 augustus 2025, en zeker aan de definitieve besluitvorming op deze zaak. Die dient bij gebrek aan deze informatie afwijzend te zijn in het kader van de onvolledige milieueffectrapportage. Centraal in de redenering van de EFTA is dat dergelijke informatie vanaf het begin bekend moet zijn opdat publieke participatie maximaal kan meedingen in de uniforme openbare voorbereiding van een besluit, en dit is hier niet mogelijk geweest zodat ook die fase onzorgvuldig is uitgevoerd. Artikel 191 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verplicht tot het tegengaan van milieuschade inclusief klimaatschade zo dicht mogelijk bij de bron; om schade tegen te gaan dient ze dus proactief te verantwoorden uit welke speelruimte aan emissiebudgetten de wereldwijde fossiele uitstoot verhoogd mag worden ondanks de constatering van de IEA dat er geen noodzaak toe is. Onverantwoorde scope 3 emissies vallen onder de verantwoording van de producerende partij, en komen voor rekening van het producerende land. De huidige informatie vat <i>versterking broeikasgassen</i> te onduidelijk en te summier samen als <i>mondiaal en nationaal (effect gering)</i> voor een goed publiek debat; het betreft geen feiten maar een mening. Dit veroordeelt de EFTA-aak ondubbelzinnig in §57, met: “The examination of [...] direct and indirect effects must be carried out in full, and in a comprehensive manner, before development consent for the project in question is granted” en dat in de redenatielijn van inspraak in de vorm van het publieke debat over een aanvraag.”
9	Antwoord	Tot op heden werden scope 3-emissies in Nederland niet meegenomen in de beoordeling van besluiten voor de winning van olie en gas. In de zienswijze wordt verwezen naar een uitspraak van het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie

		(hierna: EVA-hof). Op 21 mei 2025 oordeelde het EVA-hof in de zaak E-18/24 dat de Europese MER-richtlijn¹³zo moet worden uitgelegd dat scope 3-emissies ook moet worden meegenomen in de milieueffectbeoordeling voor de winning van olie en gas. Uitspraken van dit hof zijn niet bindend voor EU-lidstaten. Na de terinzagelegging van het ontwerpbesluit heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) op 28 oktober 2025 een uitspraak gedaan die ook betrekking heeft op de beoordeling van scope 3-emissies voor projecten voor de winning van olie en gas.¹⁴ Naar aanleiding van deze uitspraak heb ik zekerheidshalve de initiatiefnemer gevraagd om de scope-3 emissies van het project te berekenen en heb ik deze informatie voor dit definitieve besluit beoordeeld in het licht van de klimaatdoelen uit de Klimaatwet. Uit de berekeningen van ONE-Dyas blijkt dat de totale scope 3-emissies van het F06-IJssel project worden geschat op 14,5 Mton CO₂e (maximaal productiescenario) en 9,0 Mton CO₂e (operationeel productiescenario) over de levensduur van het mijnbouwwerk. Ter vergelijking: deze emissies vormen volgens ONE-Dyas ongeveer 1,2% (maximaal) en 0,7% (operationeel) van de nationale Nederlandse emissies, 0,06% en 0,04% van de EU-emissies, en 0,005% en 0,003% van de wereldwijde emissies in dezelfde periode. De binnenlandse vraag naar aardgas overstijgt de binnenlandse aardgasproductie de komende jaren nog ruim en overschrijdt die tot en met 2048 niet¹⁵. In het algemeen geldt dat eigen productie niet leidt tot verbruik van meer gas en daarmee extra scope-3 emissies, maar tot minder import van gas. Daarbij is de CO₂-uitstoot van de winning en transport van gas dat wordt gewonnen uit Nederlandse kleine velden enkele malen lager dan de uitstoot van geïmporteerd aardgas. Gezien voorgaande worden de scope 3-emissies van dit project als verenigbaar beschouwd met de klimaatdoelen uit de Klimaatwet en geven die geen aanleiding om de instemming te weigeren op de grond van nadelige gevolgen voor milieu.
	Zienswijze (Het gaat niet om LPG)	De indiener beschrijft het volgende: "Argumenten voor Nederlands gas of olie die soms luiden weleens dat het beter is dan import, omwille van klimaatschade of politieke onwenselijkheid. Dat slaat de plank mis. Internationaal recht verlangt het afbouwen van fossiele energie, en niet zoeken naar alternatieve bronnen, en zeker geen nieuwe ontwikkelen. Want een nieuwe bron draagt extra emissies bij aan de wereldwijde emissies, en dus aan extra klimaatopwarming. Dit vertraagt de transitie, maakt duurzame ondernemers onzeker, doordat de Nederlandse koers stuurloos en stuiterend is; daarmee bouw je geen gezonde nieuwe economie.
10	Antwoord	Zoals in de reactie op zienswijze 6 en 8 naar voren is gebracht, geldt in het algemeen dat eigen productie niet leidt tot verbruik van meer gas/olie en daarmee extra scope-3 emissies (emissies uit eindgebruik van het gewonnen product), maar tot minder import van gas/olie. Gasproductie in Nederland is in regel schoner dan geïmporteerd gas. Het project leidt daarom tot vermindering van emissies wereldwijd. Bovendien is de nieuwe winning nodig om de daling van de

¹³ Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten.

¹⁴ 28 oktober 2025, case of Greenpeace Nordic and others v. Norway (Application no. 34068/21).

¹⁵ [Kamerstukken II, 2023/24, 36410-XIII, nr. 99.](#)

		productie in ons land te verminderen. Zonder investeringen in olie en gas zal de productie steeds meer bij landen buiten Europa geconcentreerd raken, wat de energiezekerheid kan bedreigen. De ingebrachte zienswijze geeft geen aanleiding de ontwerpbesluiten inhoudelijk te wijzigen.
--	--	---